

Nr 195.

Av herr **Lindhagen**, om åstadkommande av ett världsspråk.

Förtryckta språk i alla länder förenen
Eder!

När världsproblemet nu alltmer tvingar sig på de genstörtiga människorna, skola vi ej föreställa oss, att vi kunna undgå den politiska natt-sida, som ligger i frånvaron av ett världsspråk.

Världens språkssystem är det sämsta möjliga. Det vilar över detsamma ända till fulländning något av vad vi pläga kalla medeltidens mörker. I sak ha de olika nationalspråken varit de verksammaste anledningarna för att skilja nationer åt och sprida fiendesinne. Varje nationalspråk är dessutom till sin byggnad ett samelsurium. De äro för övrigt visst icke, såsom det påstås, »levande», utan så gott som stendöda språk för de flesta, som ej hava dem till modersmål.

Vilket elände erbjuda icke de internationella förhandlingarna av alla slag med det nuvarande språkssystemet. Vilka himmelshöga portförbud uppreser det icke för människornas utkomstmöjligheter, fjärrsyner och förbrödring.

Tillståndet blir sannerligen icke mildrat genom att därtill kommer ett traditionellt privilegium för franskan, engelskan och tyskan att alla tre vara världens officiella språk. Vilken underkastelse betyder ej en sådan ordning för alla andra språkfamiljer. De senare kunna ej på samma sätt göra sig gällande, deras inflytande blir handikapat. Vilka uppoffringar i tid, arbete och omkostnader måste de icke underkasta sig, utan någon motsvarande valuta, för nyttan och äran att få slava under de tre »stora kulturspråken». De svenska skolbarnens hat till skolan och jubel i avskedets ögonblick ha till stor del sin rot i avskyn och hopplösheten inför de tre privilegierade språkens monstruösa grammatikor, nyckfulla ordförråd, regellösa satsbildningar och barbariska motsättningar mellan skrift och uttal.

Man skulle kunna tro, att det vanliga förståndet revolterade mot en sådan ordning. Men så är icke alls förhållandet bland den överklass, som fortfarande behärskar maktställena. Det är från de djupa leden som här, liksom i de flesta världsproblem, insikten och initiativen komma till det oundvikliga: ett världsspråk vid sidan av modersmålen.

Där erfarenheterna om det nuvarande tillståndet borde vara störst, sätta vi sålunda upp ett förvånat ansikte inför folksjälens intuition även på detta område. De högsta ledningarna av staternas, folkförbundets och

interparlamentariska unionens utrikespolitik intressera sig icke för denna fredsfråga. Den är luft för dem. Ingen förpliktelse, märkligt nog, att ens studera saken gör sig gällande. Vederbörande röra sig i ämnet med de naivaste begrepp ur egen fantasi.

Det enda man på den europeiska kulturens höjder kommer sig för med är att från missgynnade språkfamiljer söka komma sig upp i de privilegierade nationalspråkens societet och därigenom öka oredan. Man begär således till en början att det egna språket också skall bli »kongressspråk». Det är särskilt spanjorer och italienare, vilka här och var framtråda med dylika anspråk. Ett djupt intryck har på mig efterlämnat Lenins svar år 1918 på min uppfordran till honom att verka för ett världsspråk. »Varför skall det vara *ett* språk», sade han, »vi hava redan tre världsspråk och ryskan blir det fjärde.»

Således mänskligheten måste hava ett världsspråk vid sidan av modersmålen, och den kommer också att få det en gång, trots traditioner och systemet Europas motstånd.

Det gäller då till en början en uppslutning kring den »rena världsspråksidén». Man kan icke begära, att människor, som ej intresserat sig för problemet och än mindre inträngt i detsamma, skola vara klara med det ena eller andra språksystemets företräde. Men vederbörande borde åtminstone kunna lägga märke till de obefordrade befolkningslagrens bemödanden att bryta sig ut ur världens nuvarande språksystem och finna någon utväg för sin andes och sin utkomsts flykt utöver landgränserna.

Det är föga uppbyggligt att världens styrelser låta dessa små krafter famla sig fram och delvis motverka varandra under ledning av olika projekt till världsspråkssystem, som bjuda ut sig. De borde verkligen kunna göra anspråk på, att medeltiden i världens styrelse på denna punkt jagas bort till skuggornas värld. Ett internationellt övervägande av denna *fundamentala fredsfråga* måste väl någon gång komma till stånd. Folkförbundets avrustningskongress 1932 borde, såsom i en annan motion kommer att närmare framhållas, upptaga bland annat även detta huvudkapitel i världsproblemet till beaktande.

På grund härav och med åberopande av tidigare delvis omfattande framställningar från min sida i detta ämne hemställs,

att riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t i svensk utrikespolitik framför till internationellt övervägande det icke minst för svenskarna betydelsefulla folkkravet på åstadkommande av ett världsspråk vid sidan av modersmålen genom internationell överenskommelse.

Stockholm den 31 januari 1931.

Carl Lindhagen.